

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 11 0 U 023626 19 Uvp
Banjaluka, 17. juna 2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija: Strahinje Ćurkovića, predsjednika vijeća, Merside Bjelobrka i Edine Ćupeljić, članova vijeća, uz učešće zapisničara Nataše Božić, u upravnom sporu po tužbi tužioca Z. G. iz L., kojeg zastupa punomoćnik D. S., advokat iz B., protiv rješenja tuženog Fond..., broj: ... od 28. septembra 2018. godine, u predmetu određivanja starosne penzije, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci, broj: 11 0 U 023626 18 U od 29. marta 2019. godine, u sjednici vijeća održanoj 17. juna 2021. godine, donosi

P R E S U D U

Zahtjev se odbija.

Odbija se zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom se uvažava tužba i uvodno označeni akt tuženog poništava, te isti obavezuje da tužiocu nadoknadi troškove spora u iznosu od 750 KM. Osporenim aktom se odbija žalba tužioca protiv rješenja Filijala B., isti broj od 15. avgusta 2018. godine, te odbija njegov zahtjev za naknadu troškova postupka. Tim rješenjem se tužiocu priznaje pravo na starosnu penziju počev od 01. juna 2018. godine, u mjesečnom iznosu od 479,28 KM.

Uvažanje tužbe i poništenje osporenog akta, sud obrazlaže razlozima da je tuženi pogrešno postupio prilikom donošenja osporenog akta, pa da tužilac osnovano prigovara da mu starosna penzija nije pravilno obračunata, odnosno da nije pravilno izvršen obračun godišnjih ličnih koeficijenata i da nije pravilno utvrđen period obračuna za pojedine godine. Polazeći hronološkim redosljedom po prigovorima iz tužbe, s obzirom da je u 1984. godini radio 05 mjeseci i 15 dana, da u skladu sa članom 45. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 134/11, 82/13 i 103/15, u daljem tekstu: Zakon o PIO), period obračuna iznosi 0,458320, kako je utvrdio i tuženi, pa su navodi tužbe u ovom dijelu neosnovani. Nisu pravilno utvrđeni period obračuna i godišnji lični koeficijent za 1991. godinu, jer za tu godinu nema registrovanih podataka o platama, pa je koeficijent trebalo utvrditi tako da budu identični koeficijenti za 1990. i 1991. godinu, saglasno članu 47. stav 6. Zakona o PIO. Prigovor u odnosu na 1994. godinu nije osnovan, zato što je ta godina obuhvaćena posebnim stažom i nije uvrštena u obračun penzije po bod sistemu. Prigovori na godišnji lični koeficijent i period obračuna za 1995. godinu su osnovani, jer je u Uvjeranju o podacima

registrovanim u matičnoj evidenciji osiguranika, u 1995. godini zabilježen iznos plata 158, a u Obračunu penzija po bod sistemu, u dijelu ostvarena plata, utvrđeno je da za rad tužioca od 03 mjeseca i 16 dana, plata iznosi 7,45. Pored toga, period obračuna za 1995. godinu je nepravilno obračunat, jer je tužilac radio 03 mjeseca i 16 dana, pa iznosi 0,294431, a ne 0,013885 kako je tuženi izračunao. Osnovan je i prigovor da je pogrešno utvrđen godišnji lični koeficijent i period obračuna za 1996. godinu, jer iz Uvjerenja proizlazi da je u 1996. godini tužilac radio 12 mjeseci, pa bi period obračuna trebao iznositi 1, a ne 0,0669441, kako je utvrdio tuženi. Godišnji lični koeficijent za 1996. godinu, nije pravilno utvrđen, zato što je u toj godini tužilac ostvario platu od 789,94 prema Obračunu penzije po bod sistemu, a prema Uvjerenju, plata za ovu godinu je iznosila 1.180. Tuženi nije obrazložio na osnovu čega je izvršio ovakav obračun, pa sud nema načina da potvrdi pravilnost ovakvog obračuna. U skladu sa navedenim, sud cijeni da je osporeni akt nepravilan i nezakonit, u dijelu koji se odnosi na obračun penzije po bod sistemu za navedene godine, zbog čega sudi kao u izreci pobijane presude.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude tuženi osporava njenu zakonitost, u skladu sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS). Ističe da je postupak utvrđivanja visine starosne penzije proveden u skladu sa odredbama članova 44. do 48. Zakona o PIO. Po članu 38. Zakona o PIO, period koji je rješenjem Fonda utvrđen u poseban staž u dvostrukom trajanju, ne računa se u staž osiguranja, bez obzira na to da li je unesen u matičnu evidenciju Fonda. Po članu 39. istog zakona, lice koje ima utvrđen poseban staž rješenjem Fonda, ne može se tog staža odreći. Saglasno tim odredbama, plate ostvarene u periodu za koji se ne može računati staž osiguranja zbog utvrđenog posebnog staža, ne mogu se uzeti u obračun penzije po bod sistemu, odnosno u obračun godišnjeg ličnog koeficijenta za godinu za koju je utvrđen poseban staž. Tužilac za periode od 12. decembra 1991. godine do 20. oktobra 1995. godine i od 26. oktobra 1995. godine do 29. aprila 1996. godine, za koje je utvrđen poseban staž rješenjem ne može imati staž osiguranja, pa se plate ostvarene u tom periodu ne mogu koristiti za obračun visine penzije, što je u osporenom aktu obrazloženo. Nije jasno zašto sud negira obračun godišnjih ličnih koeficijenata za 1991., 1995. i 1996. godinu, a za 1994. godinu prihvata obračun. Smatra da su neosnovani navodi iz obrazloženja presude da za te godine treba podatke o platama u registrovanom iznosu uvrstiti u obračun penzije po bod sistemu. Tuženi je pravilno utvrdio godišnji lični koeficijent za 1991. godinu i logično je da ne može biti isti kao godišnji lični koeficijent iz 1990. godine, iz razloga što je tužilac u 1990. godini ostvario staž osiguranja i plate za cijelu godinu, a u 1991. godine to nije ostvario, pa je isti utvrđen u skladu sa članom 47. stav 6. Zakona o PIO, prema ostvarenom stažu osiguranja u toj godini. Neosnovan je navod iz presude da su periodi obračuna za 1991., 1995. i 1996. godinu obračunati uz pogrešnu primjenu člana 45. stav 4. Zakona o PIO, jer odgovaraju dužini ostvarenog staža osiguranja u tim godinama. Prihvatanjem stava suda, tužiocu bi periodi od 12. decembra 1991. do 29. aprila 1996. godine, s prekidima, bili računati u trostrukom trajanju, te bi bio doveden u povlašten položaj u odnosu na druge osiguranike. Predlaže da se zahtjev uvaži, presuda preinači tako da se tužba odbije i tužiocu naloži da vrati dosuđene troškove spora.

U odgovoru tužilac osporava navode zahtjeva, iz razloga koje je isticao tokom postupka. Zaključivanje tuženog da „s obzirom da nema staža osiguranja to se ni plate ne mogu koristiti za obračun visine penzije“, proizvoljno je i protivno zakonu. Da je tako kako tuženi tvrdi, tada u matičnoj evidenciji tuženog ne bi bili registrovani podaci o platama za sporne periode, a registrovani su, te je za te periode uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje. Sud je u presudi na jasan i precizan način obrazložio kako je tuženi postupio suprotno zakonu, pa je u skladu sa članom 50. ZUS, dužan da izvrši sudsku presudu. Predlaže da se zahtjev odbije, a tuženi obaveže da mu nadoknadi troškove spora za odgovor na zahtjev, u iznosu od 1.125 KM.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev, pobijanu presudu i ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu člana 39. ZUS, ovaj sud odlučuje kao u izreci iz sljedećih razloga:

Iz stanja spisa proizlazi da je upravni postupak pokrenut po zahtjevu tužioca od 05. juna 2018. godine, za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Prvostepenim rješenjem, donesenim u ponovnom postupku u izvršenju rješenja tuženog od 24. jula 2018. godine, tužiocu se priznaje pravo na starosnu penziju počev od 01. juna 2018. godine, u mjesečnom iznosu od 479,28 KM. U obrazloženju se navodi da je tužilac rođen 02. maja 1966. godine i na dan podnošenja zahtjeva ima navršenih 52 godine života i ukupan penzijski staž od 45 godina, 01 mjesec i 14 dana, od čega: u bivšoj BiH, staž osiguranja ostvaren u periodu od 16. jula 1984. do 11. decembra 1991. godine, neprekidno, ukupno 07 godina, 04 mjeseca i 27 dana; u R. S. staž osiguranja od 21. oktobra 1995. do 31. maja 2018. godine, s prekidima, što iznosi 22 godine, 01 mjesec i 06 dana, te staž osiguranja sa uvećanim trajanjem od 15. jula 1997. do 31. maja 2018. godine, s prekidima, što iznosi 06 godina, 10 mjeseci i 15 dana i poseban staž u dvostrukom trajanju od 12. decembra 1991. godine do 29. aprila 1996. godine, s prekidima, što iznosi 08 godina, 08 mjeseci i 26 dana, tako da ukupan penzijski staž u R. S. iznosi 37 godina, 08 mjeseci i 17 dana, pa ispunjava uslove za ostvarivanje prava propisane članom 42. stav 3. Zakona o PIO. Visinu starosne penzije određuje na način da ukupan godišnji iznos plata, osnovica osiguranja, koje je tužilac ostvario počev od 01. januara 1970. godine, do godine koja prethodi godini ostvarivanja prava, izuzimajući 1992. i 1993. godinu, na koje je obračunat i uplaćen doprinos, za svaku kalendarsku godinu dijeli sa prosječnom godišnjom platom u SRBiH, odnosno R., za istu kalendarsku godinu, kako bi dobio godišnji lični koeficijent. Nakon toga sabira sve godišnje lične koeficijente i dobija zbir od 30,791504. Taj zbir godišnjih ličnih koeficijenata dijeli sa periodom za koji su obračunati od 29,088856, kako bi dobio lični koeficijent tužioca koji iznosi 1,058533. Isti množi sa vrijednošću ukupnog penzijskog staža od 40,00, te je dobija lični bod tužioca od 42,341320, koji množi sa opštim bodom od 11,319537 i određuje visina starosne penzije u iznosu od 479,28 KM. Osporenim aktom se odbija žalba. Presudom se tužba uvažava i osporeni akt poništava, iz naprijed navedenih razloga.

Tuženi se osnovano poziva na član 38. Zakona o PIO, koji propisuje da se period koji je rješenjem Fonda utvrđen kao poseban staž u dvostrukom trajanju ne računa u staž osiguranja bez obzira na to da li je unesen u matičnu evidenciju Fonda i na član 39. ovog zakona, po kojem se lice kojem je rješenjem Fonda utvrđen poseban staž, ne može tog staža odreći. Tužiocu je rješenjem Fonda od 01. februara 2000. godine, utvrđeno u poseban staž u dvostrukom trajanju vrijeme provedeno u svojstvu pripadnika VRS, odnosno MUP RS, u periodu od 12. decembra 1991. godine do 23. septembra 1992. godine, od 24. septembra 1992. godine do 29. novembra 1992. godine, od 30. novembra 1992. godine do 20. oktobra 1995. godine i od 26. oktobra 1995. godine do 29. aprila 1996. godine, što ukupno iznosi 08 godina, 08 mjeseci i 26 dana. To je razlog zbog kojeg tuženi pravilno ističe da se plate koje je tužilac ostvario u tom periodu iako su registrovane u matičnoj evidenciji, ne mogu koristiti za obračun visine penzije. Proizlazi da pogrešno sud u pobijanoj presudi nalazi da godišnji lični koeficijent za 1991. godinu, mora biti isti kao godišnji lični koeficijent iz 1990. godine, jer je tužilac ostvario staž osiguranja i plate za cijelu godinu 1990. godinu, a za dio 1991. godine mu je utvrđen poseban staž. Pogrešna je i ocjena suda da godišnji lični koeficijenti i periodi obračuna za 1995. i 1996. godinu moraju biti isti kao u Uvjeranju o podacima registrovanim u matičnoj evidenciji osiguranika, jer je i za te godine tužiocu rješenjem priznat poseban staž u dvostrukom trajanju, pa se plate koje je ostvario u tom periodu i periodi obračuna računaju u skladu sa članovima 38. i 39. Zakona o PIO.

Međutim, ostvareni su osnovi za poništenje akta iz člana 10. tačka 2) i 4) ZUS, u vezi sa članom 47. stav 1. i 2. Zakona o PIO i članom 197. stav 2. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 13/02, 87/07 i 50/10, u daljem tekstu: ZOUP), zbog nepravilnog i nedovoljnog obrazloženja osporenog akta, jer tuženi nije u skladu sa zakonom obrazložio zašto je godišnji lični koeficijent za godine u kojima tužilac nije ostvario staž osiguranja, odnosno plate za cijelu godinu, dijelio se sa ukupnom prosječnom platom u SRBiH, odnosno Republici Srpskoj za cijelu kalendarsku godinu, a ne sa prosječnom platom utvrđenom srazmjerno periodu za koji su ostvarene plate tužioca, odnosno staž osiguranja.

Tužilac je prigovorio na visinu starosne penzije, navodeći da je pogrešno utvrđen zbir godišnjih ličnih koeficijenata, jer su nepravilno utvrđeni pojedinačni godišnji lični koeficijenti za 1984., 1991., 1994., 1995. i 1996. godinu i pogrešno primijenjen član 47. Zakona o PIO. U 1984. godini je ostvario plate za period od pet mjeseci i četrnaest dana, a prilikom računanja godišnjeg ličnog koeficijenta je taj iznos dijeljen sa ukupnom prosječnom platom za dvanaest mjeseci, pa da je dobijen pogrešan godišnji lični koeficijent za tu godinu, u visini koja je tri puta niža od prosječne plate, kao i za ostale sporne godine, a da je trebalo ostvarene plate podijeliti sa prosječnom platom za isti period. Tuženi ovaj žalbeni navod obrazlaže stavom da su godišnji lični koeficijenti za godine za koje nije ostvaren staž osiguranja, odnosno plate za cijelu godinu, pravilno obračunati i da nije povrijeđena odredba člana 47. stav 1. Zakona o PIO, jer da nema razlike u postupku računanja u zavisnosti od toga da li je osiguranik imao ostvarene plate za cijelu godinu ili za dio godine. U oba slučaja ukupan iznos plata, odnosno osnovica osiguranja, dijeli se sa prosječnom godišnjom platom u SRBiH, odnosno Republici Srpskoj za istu kalendarsku godinu, a ne sa prosječnom platom utvrđenom srazmjerno periodu za koji su ostvarene plate, odnosno staž osiguranja.

Izneseni stav tuženog ne proizlazi iz odredbi zakona, na šta tužilac osnovano prigovara. Prema odredbi člana 46. stav 1. Zakona o PIO, lični koeficijent osiguranika utvrđuje se tako što se zbir godišnjih ličnih koeficijenata podijeli sa periodom za koji su obračunati, a po stavu 2. istog člana, period za koji su obračunati godišnji lični koeficijenti utvrđuje se u skladu sa članom 45. stav 4. ovog zakona. Po odredbi člana 47. stav 1. Zakona o PIO, godišnji lični koeficijent utvrđuje se tako što se ukupan iznos plata, odnosno osnovica osiguranja osiguranika, počev od 01. januara 1970. godine do godine koja prethodi godini ostvarivanja prava, izuzimajući 1992. i 1993. godinu, za svaku kalendarsku godinu podijeli sa prosječnom godišnjom platom u SRBiH, odnosno Republici za istu kalendarsku godinu, a po stavu 2. istog člana, pod ukupnim iznosom plata, odnosno osnovica osiguranja podrazumijeva se ukupan godišnji iznos plata, osnovica osiguranja, novčanih i nenovčanih prihoda i naknada koje je osiguranik ostvario, na koje je obračunat i uplaćen doprinos.

Saglasno tim odredbama, godišnji lični koeficijent se utvrđuje na način da se ukupan iznos plata, odnosno osnovica osiguranja osiguranika za svaku kalendarsku godinu, podijeli sa prosječnom godišnjom platom u SRBiH, odnosno Republici za istu kalendarsku godinu. S obzirom da se pod ukupnim iznosom plata, odnosno osnovica osiguranja, podrazumijeva ukupan godišnji iznos plata, osnovica osiguranja na koje je obračunat i uplaćen doprinos, u skladu s tim, ako je ostvarena plata, odnosno osnovica osiguranja u periodu kraćem od jedne godine, godišnji lični koeficijent se računa dijeljenjem ukupnog iznosa ostvarenih plata, odnosno osnovica osiguranja, sa zbirom prosječnih plata u SRBiH, odnosno Republici za isti period. Prema tome, uzima se isti period obračuna za ostvarenu platu, odnosno osnovicu osiguranja u kalendarskoj godini i za prosječnu platu u SRBiH, odnosno Republici u istoj kalendarskoj godini. Tuženi nije obrazložio za koji period je tužilac ostvario plate u spornim godinama, u kojoj visini, nije dao podatke o visini godišnje prosječne plate za taj period, a ti

podaci su potrebni da bi se ispitala pravilnost obračuna i osnovanost prigovora na visinu starosne penzije, čime su ostvareni osnovi za poništenje akta iz člana 10. tačka 2) i 4) ZUS.

Slijedom prednjeg, ovaj sud nalazi da pobijanom presudom nije ostvaren nijedan razlog iz člana 35. stav 2. ZUS, pa se na osnovu člana 40. stav 1. istog zakona, zahtjev odbija.

Odluka o odbijanju zahtjeva tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na zahtjev, zasniva se na članu 387. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu ZPP), u vezi sa članom 48. ZUS. S obzirom da davanje odgovora na zahtjev nije obavezna radnja u upravnom sporu i da njenim propuštanjem ne nastaju nikakve posljedice za stranku, naknada troškova za sastavljanje tog podneska se ne može smatrati opravdanom.

Zapisničar
Nataša Božić

Predsjednik vijeća
Strahinja Ćurković

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić